

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2013թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն	9

KPMG Armenia c/jsc
 8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
 26/1 Vazgen Sargsyan Street
 Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Լրմենիա ՓԲԸ
 33, Երևան, 0010
 Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
 «Էրբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
 8-րդ հարկ

Telephone Գեռախոս + 374 (10) 566 762
 Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
 Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Ջանգեգուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 Բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին

Մենք իրականացրել ենք «Ջանգեգուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ի («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպության («Խումբ») կից ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվետու տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Ղեկավարությունը պատասխանատու նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, ղեկավարության կարծիքով, թույլ կտա կազմել սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների՝ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը, որպեսզի մշակի համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների խելամուտության, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ ներ աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Լրմենիա» ՓԲԸ, 33 օրենսդրության համաձայն գրանցված և KPMG Europe LLP-ի կողմից վերահսկվող ընկերություն, շվեյցարական KPMG International Cooperative ("KPMG International") կազմակերպության անդամակցող «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի» անկախ ֆիլիանսիի ցանցի անդամ

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի ֆինանսական վիճակը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Տնօրյու Քոբաշել
Տնօրեն

Տիգրան Գոսպարյան
Աուդիտի բաժնի ղեկավար

KPMG Armenia գյՏԸ

«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ
25 ապրիլի 2014թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2013թ.	2012թ. Վերահաշվարկված*
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	13	188,239,934	190,465,248
Ոչ նյութական ակտիվներ		70,992	70,499
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	14	777,159	370,000
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	15	2,132,896	1,019,934
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	16	27,228,012	27,030,717
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		51,000	51,000
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		218,499,993	219,007,398
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	17	10,056,716	13,664,140
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		7,665,365	4,435,225
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով		12,298,108	2,312,128
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	18	1,249,936	1,123,689
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	15	793,240	1,331,201
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	19	522,300	897,203
Այլ ընթացիկ ակտիվներ		2,417	2,577
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		32,588,082	23,766,163
Ընդամենը ակտիվներ		251,088,075	242,773,561
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	20	54,966,680	54,966,680
Զբաղիված շահույթ		89,595,361	114,695,471
Ընդամենը սեփական կապիտալ		144,562,041	169,662,151
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	21	42,537,416	15,594,273
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	22	2,135,420	1,608,095
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	12	22,533,293	22,849,247
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	23	3,953,866	990,164
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		71,159,995	41,041,779
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	21	16,803,870	14,605,782
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	22	-	155,650
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ		10,139,844	7,137,644
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	24	6,854,223	6,560,653
Դուստր կազմակերպության ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ		1,568,102	3,609,902
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		35,366,039	32,069,631
Ընդամենը պարտավորություններ		106,526,034	73,111,410
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		251,088,075	242,773,561

*Տես ծանոթագրություն 27

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 63-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

*«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար*

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2013թ.	2012թ.
		Վերահաշվարկված*	
Հասույթ	5	116,574,115	118,054,644
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(79,047,084)	(63,599,096)
Համախառն շահույթ		37,527,031	54,455,548
Այլ եկամուտ		196,765	255,839
Իրացման ծախսեր		(3,991,941)	(3,261,144)
Վարչական ծախսեր	7	(4,923,987)	(4,016,918)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	8	(4,492,772)	(4,599,047)
Այլ ծախսեր	9	(12,023,856)	(14,008,547)
Հիմնական միջոցների արժեզրկումից կորուստներ	13	(518,626)	-
Գործառնական գործունեության արդյունքները		11,772,614	28,825,731
Ֆինանսական եկամուտ	10	4,316,260	35,384
Ֆինանսական ծախսեր	10	(3,895,730)	(4,963,148)
Զուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)		420,530	(4,927,764)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		12,193,144	23,897,967
Շահութահարկի գծով ծախս	12	(4,647,001)	(6,789,478)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		7,546,143	17,108,489

*Տես ծանոթագրություն 27

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2014թ. ապրիլի 25-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Մաքսիմ Հակոբյան
Գլխավոր տնօրեն

Արիստակես Ներսիսյան
Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 63-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	37,746,680	103,586,982	141,333,662
Թողարկված բաժնետոմսեր	17,220,000	-	17,220,000
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար (վերահաշվարկված)	-	17,108,489	17,108,489
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	-	(6,000,000)	(6,000,000)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ. (վերահաշվարկված)	54,966,680	114,695,471	169,662,151
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2013թ.	54,966,680	114,695,471	169,662,151
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	7,546,143	7,546,143
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	-	(32,646,253)	(32,646,253)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	54,966,680	89,595,361	144,562,041

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 63-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Իրացումից ստացված գումարներ, ներառյալ ԱԱՀ-ն	130,355,476	130,519,683
Վճարումներ մատակարարներին	(58,693,215)	(53,856,775)
Վճարումներ աշխատակիցներին	(12,300,725)	(10,078,752)
Վճարումներ շահութահարկի գծով	(8,193,095)	(9,320,000)
Վճարումներ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	(12,315,601)	(12,167,726)
Վճարումներ ռոյալթիների գծով	(15,895,000)	(10,625,000)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	(4,271,904)	(4,837,440)
Բանկային ծառայությունների վճարներ և վնասներ փոխարկումից	(58,294)	(21,310)
Այլ ստացված գումարներ	62,230	486,461
Այլ վճարումներ	(243,324)	(86,665)
Ջուտ դրամական միջոցներ գործառնական գործունեությունից	18,446,548	30,012,476
Ներդրումային գործունեության միջոցով օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր		
Դուստր կազմակերպությունում ներդրման ձեռքբերում՝ առանց ձեռքբերված դրամական միջոցների	(2,041,800)	(15,106,087)
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(15,539,697)	(13,421,509)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների ձեռքբերում	(407,159)	-
Ավելացումներ հետախուզման և գնահատման ակտիվներին	(194,178)	(94,191)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	109,278	50,627
Ստացված շահաբաժիններ	32,897	16,667
Ստացված տոկոսներ	15,670	18,766
Ներդրումային գործունեության միջոցով օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(18,024,989)	(28,535,727)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Մուտքեր թողարկված բաժնետոմսերից	-	17,220,000
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	62,141,158	5,729,342
Վարկերի և փոխառությունների մարումներ	(27,406,444)	(12,444,089)
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ՝ ներառյալ աղբյուրի մոտ գանձվող շահութահարկը	(32,646,253)	(18,811,250)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից վնաս	(164,892)	(581,753)
Վճարված տոկոսներ	(2,352,800)	(2,555,091)
Ֆինանսավորման գործունեության միջոցով օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(429,231)	(11,442,841)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ նվազում	(7,672)	(9,966,092)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի	897,203	11,003,458
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը՝ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(367,231)	(140,163)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի (ծնթգ. 19)	522,300	897,203

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 63-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Գործարար միջավայր

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է միայն Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկաները, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակվում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող ընկերությունների համար: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

(բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպություն «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ն («Խումբ») հանդիսանում են փակ բաժնետիրական ընկերություն և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել էր որպես պետական ձեռնարկություն 1952թ-ին: 2005թ. հունվարի 1-ին Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն:

Խմբի հիմնական գործունեության փաստացի վայրը և իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Սյունիքի մարզ, Քաջարան, Լեռնագործների փող. 18:

Խմբի հիմնական գործունեությունը հանքարդյունաբերությունն է, պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի արտադրությունը, որն իրացվում է Հայաստանում և արտասահմանում: Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության ու ՀՀ էներգետիկայի և բնական ռեսուրսների նախարարության միջև կնքված Շահագործման և հետախուզման լիցենզիայի պայմանագրերով («Լիցենզիայի պայմանագրեր»): Լիցենզիայի պայմանագրերի համաձայն Խմբի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2030թ. (ծանոթագրություն 4 (բ)):

Խմբի սեփականատերեր են հանդիսանում «Քրոնիմետ Մայնինգ» Էյ-Ջի-ն (60%), «Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ-ն (15%) (51% վերջնական սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Ֆերոլեգ ԷյՋի»), «Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» ՍՊԸ-ն (12.5%) և «Չանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ-ն (12.5%) («Բաժնետերեր»):

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգ» ՍՊԸ-ն, որը վերահսկվում է Պիլարսկի ընտանիքի կողմից: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 30-ում:

2 Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

3 Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

4 Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն ու համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա առավելագույն էական ազդեցություն ունեցող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ կատարած կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանոթագրություն 33(Ժ) *Հիմնական միջոցներ* – արդյունքի միավորի մեթոդով մաշվածության հաշվարկներ
- Ծանոթագրություն 33(Ժ) *Հիմնական միջոցներ* – հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ
- Ծանոթագրություն 22 *Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ*

Այն ենթադրությունների և անորոշությունների վերաբերյալ գնահատումների մասին տեղեկատվությունը, որոնք էական ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված գումարների վրա ներկայացված են հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանոթագրություն 4(բ) *Հանքանյութի պաշարներ* – դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատման համար հիմք հանդիսացող հանքանյութի պաշարների գնահատում,
- Ծանոթագրություն 25 *Ֆինանսական գործիքներ և ռիսկերի կառավարում* – իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասակարգված ֆինանսական գործիքների իրական արժեքներ
- Ծանոթագրություն 27 *Դուստր կազմակերպության ձեռքբերում* – ոչ նյութական ակտիվների իրական արժեքի որոշում,
- Ծանոթագրություն 27 *Դուստր կազմակերպության ձեռքբերում* – հարակից սարքավորումների հետագա օգտագործման որոշում,
- Ծանոթագրություն 33(բ) *Հասույթ* – պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքների որոշում,

(ա) Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման որոշակի դրույթների և բացահայտումների համար պահանջվում է իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները:

Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների, հիմք ընդունելով գնհատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ.* նույն ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճշգրտված):
- *2-րդ մակարդակ.* 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների վրա հիման վրա ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ.* ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 25-ում՝ «Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում»:

(ե) Հանքաքարի պաշարներ և շահագործման լիցենզիա

Հանքանյութի պաշարների քանակությունը գնահատելիս առկա են մի շարք անորոշություններ, ներառյալ Խմբի վերահսկողության ներքո չգտնվող բազմաթիվ գործոններ: Հանքանյութի պաշարների գնահատումները հիմնված են հորանցքներից և այլ հանքանցքներից ստացված հանքանյութի նմուշներում բաղկացուցչի պարունակության ինժեներական գնահատումների վրա: Խումբը շահագործում է Քաջարանում գտնվող հանքը և ունի Հանքասարում գտնվող հանքում հետախուզման աշխատանքներ իրականացնելու լիցենզիա: 2005թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ պետական երկրաբանական ընկերության՝ «ԳեոԷկոնոմիկա» ՓԲԸ-ի կողմից Քաջարանի հանքաքարի պաշարները գնահատվել են 2,244,033 հազար տոննա և հաստատվել են Հայաստանի Հանրապետության Բնական ռեսուրսների պաշարների պետական կոմիտեի կողմից:

Բացի այդ, որոշակի մետաղի շուկայական արժեքի նվազումը կարող է հանգեցնել նրան, որ միներալիզացիայի ցածր աստիճան ունեցող հանքաքարի որոշ պաշարներ կարող են դիտվել տնտեսապես ոչ նպատակահարմար հանքի հետագա օգտագործման համար: Ավելին, գործունեության իրականացման և բնօգտագործման թույլտվությունների առկայությունը, գործառնական և կապիտալ ծախսերի փոփոխությունները և այլ գործոնները կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի հանքաքարի պաշարների գնահատումների վրա:

Խմբի Քաջարանի հանքի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության միջև 2008թ. հունիսի 28-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Լիցենզիայի պայմանագրի համաձայն Քաջարանի հանքի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2030թ.: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը ենթադրել է, որ Շահագործման լիցենզիայի գործողության ժամկետը կերկարաձգվի 2030թ-ից հետո: Այս ենթադրությունը հիմնված է Կոնցեսիայի մասին օրենքի դրույթների վրա, որոնք նախատեսում են Լիցենզիայի երկարաձգում, եթե Լիցենզիայի ժամկետի ընթացքում տեղի չեն ունեցել Լիցենզառուի պարտավորությունների էական խախտումներ:

Խումբն ունի նաև Հանքասարում գտնվող հանքում հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիա, որը ձեռք է բերվել ձեռնարկատիրական միավորման միջոցով (տես ծանոթագրություն 27): Հետախուզման գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2015թ. օգոստոսի 13-ը: Ներկայումս Խումբը հետախուզման աշխատանքներ է վարում նշված տարածքում, և դեռևս առկա չեն պաշարների գնահատումներ: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը ենթադրել է, որ տարածքում կհայտնաբերվեն տնտեսապես նպատակահարմար պաշարներ, և Խումբը կստանա շահագործման լիցենզիա հետախուզման աշխատանքներն ավարտելուց հետո: Շահագործման լիցենզիա ստանալու վերաբերյալ ենթադրությունը հիմնված է Կոնցեսիայի մասին օրենքի դրույթների վրա, որոնք նախատեսում են շահագործման լիցենզիայի տրամադրում հետախուզման աշխատանքներից հետո, եթե Լիցենզիայի ժամկետի ընթացքում տեղի չեն ունեցել Լիցենզառուի պարտավորությունների էական խախտումներ:

Վերը նշված գնահատումները Խումբն օգտագործում է տեղանքի վերականգնման ժամկետները, հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները գնահատելիս և հետախուզման գործունեության լիցենզիայի ու հետախուզման ժամանակ օգտագործվող կամ հետախուզումից հետո օգտագործման ենթակա հիմնական միջոցների արժեզրկումը ստուգելիս:

5 Հասույթ

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Հասույթ խտանյութի վաճառքից	115,177,950	116,953,838
Հասույթ այլ արտադրանքի վաճառքից	1,396,165	1,100,806
Ընդամենը հասույթ	116,574,115	118,054,644

Հասույթ խտանյութի վաճառքից

	2013թ.		2012թ.	
	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա
Մոլիբդենի խտանյութ	34,058,646	10,794	37,278,076	9,899
Պղնձի խտանյութ	81,119,304	132,744	79,675,762	109,622
	115,177,950	143,538	116,953,838	119,521

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 21,832,793 հազար դրամ գումարով պայմանականորեն գնանշվող վաճառք, որը բաղկացած էր 25,284 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից և 1,835 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խտանյութից (2012թ-ին՝ 23,900,284 հազար դրամ՝ բաղկացած 22,320 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից և 1,758 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խտանյութից), որի իրական արժեքը կազմում էր մոտավորապես 22,270,669 հազար դրամ՝ ներառյալ պարունակվող ածանցյալ գործիքը (2012թ-ին՝ 24,212,872 հազար դրամ):

Մոլիբդենի խտանյութի վաճառքի բոլոր գործարքները կատարվել են կապակցված կողմերի հետ (ծանոթագրություն 30):

6 Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Խտանյութի վաճառքի ինքնարժեք	77,665,815	62,513,950
Այլ վաճառքների ինքնարժեք	1,381,269	1,085,146
	79,047,084	63,599,096

Խտանյութի վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Նյութեր	34,326,703	27,966,762
Մաշվածություն	16,809,395	14,468,529
Աշխատավարձ	12,629,147	9,241,073
Էլեկտրաէներգիա և գազ	8,453,918	6,678,495
Ստացված ծառայություններ	5,226,718	3,970,210
Այլ	176,647	148,302
Բնապահպանական վճարներ	43,287	40,579
	77, 665,815	62,513,950

7 Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Աշխատավարձ	2,307,434	1,736,394
Ներքին տեղափոխման և ավտոմեքենաների սպասարկման ծախսեր	699,514	641,767
Ապահովագրության ծախսեր և բանկային ծառայությունների վճարներ	531,656	252,798
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և պահպանման ծախսեր	57,480	59,649
Այլ վարչական ծախսեր	1,327,903	1,326,310
	4,923,987	4,016,918

8 Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Նվիրատվության ձևով տրամադրված դրամական միջոցներ	4,417,437	4,424,397
Նվիրատվության ձևով տրամադրված հիմնական միջոցներ, պաշարներ և այլ նվիրատվություններ	75,335	174,650
	4,492,772	4,599,047

Խումբը հատկացումներ է կատարում համայնքի տարբեր սոցիալական ծրագրերին ու կազմակերպություններին:

9 Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Ռոյալթիների գծով վճարումներ	9,380,673	11,270,565
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	817,690	682,481
Հիմնական միջոցների դուրսգրում	512,827	566,590
Պաշարների արժեքի նվազեցում	358,989	91,690
Այլ	953,677	1,397,221
	12,023,856	14,008,547

2012թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ներդրել է ռոյալթիների վճարման նոր համակարգ: Այս նոր համակարգի համաձայն ռոյալթիների գծով ծախսերը բաղկացած են երկու բաղադրիչից՝ 4,597,296 հազար դրամ գումարով (2012թ-ին՝ 4,665,919 հազար դրամ) ռոյալթի՝ հաշվարկված հասույթի 4%-ի չափով, և 4,783,377 հազար դրամ գումարով (2012թ-ին՝ 6,604,646 հազար դրամ) ռոյալթի՝ հաշվարկված հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով: Ռոյալթիի և հարկվող եկամուտի գծով կատարվել են ճշգրտումներ՝ կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

10 Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Չուտ օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	4,267,693	-
Եկամուտ շահաբաժինների գծով	32,897	16,667
Տոկոսային եկամուտ բանկային ավանդների գծով	15,670	18,717
Ֆինանսական եկամուտ	4,316,260	35,384
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(3,137,757)	(2,357,447)
Չեղչի վերականգնում տեղանքի վերականգնման պահուստի գծով	(201,131)	-
Չուտ վնաս շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	-	(589,363)
Չուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(556,842)	(2,016,338)
Ֆինանսական ծախսեր	(3,895,730)	(4,963,148)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)	420,530	(4,927,764)
Ժամանակաշրջանի ընթացքում կապիտալացված փոխառության ծախսումներ	(949,570)	(1,190,345)

Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը հաշվարկելու համար օգտագործվել է 10.4% կապիտալացման դրույքը (2012թ-ին՝ 11.6%): Կապիտալացման դրույքը սահմանվել է որպես Խմբի 2013թ. փոխառությունների նկատմամբ կիրառելի փոխառությունների դրույքերի կշռված միջին:

11 Աշխատակազմի գծով ծախսեր

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Աշխատավարձ	16,248,176	11,338,113
Հատկացումներ պետական կենսաթոշակային հիմնադրամին	-	1,113,765
Աշխատավարձին չվերաբերվող այլ հատուցումներ	817,690	682,481
	17,065,866	13,134,359

Օրենսդրությունում տեղի ունեցած փոփոխությունների համաձայն՝ Խումբը 2013թ. հունվարի 1-ից չի կատարել հատկացումներ Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային հիմնադրամին:

12 Շահութահարկի գծով ծախս

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խումբը շահութահարկը վճարում է 20% դրույքով (2012թ-ին՝ 20%):

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
		Վերահաշվարկված
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	4,962,955	7,286,456
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(315,954)	(496,978)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	4,647,001	6,789,478

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2013թ.		2012թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան հարկումը	12,193,144	100	23,897,967	100
Շահութահարկ՝ կիրառելի հարկային դրույքով	2,438,629	20	4,779,593	20
Չնվազեցվող ծախսեր	1,570,842	13	1,958,142	8
Չճանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխություն	637,530	5	51,743	0
	4,647,001	38	6,789,478	28

«Ձանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

(բ) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին.

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2013թ.	2012թ.	2013թ.	2012թ.	2013թ.	2012թ.
		Վերահաշ- վարկված		Վերահաշ- վարկված		Վերահաշ- վարկված
Հիմնական միջոցներ	-	-	(17,216,242)	(18,386,132)	(17,216,242)	(18,386,132)
Հետախուզման և զննահատման ակտիվներ (հետախուզման լիցենզիա)	-	-	(5,378,162)	(5,378,162)	(5,378,162)	(5,378,162)
Պաշարներ	65,042	12,462	-	-	65,042	12,462
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	8,726	-	-	-	8,726
Պայմանականորեն զննանշվող վաճառքների զծով ստացված կանխավճարներ	129,650	123,044	-	-	129,650	123,044
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր Վարկեր և փոխառություններ	121,200	192,000	-	-	121,200	192,000
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	28,033	(1,472,638)	-	(1,472,638)	28,033
Տեղանքի վերականգնման պահուստ	790,773	198,033	-	-	790,773	198,033
	427,084	352,749	-	-	427,084	352,749
Հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	1,533,749	915,047	(24,067,042)	(23,764,294)	(22,533,293)	(22,849,247)
Հարկերի հաշվանցում	(1,533,749)	(915,047)	1,533,749	915,047	-	-
Զուտ հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	-	-	(22,533,293)	(22,849,247)	(22,533,293)	(22,849,247)

«Ձանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

(գ) Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը տարվա ընթացքում

հազ. դրամ	1 հունվարի 2013թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2013թ.
Հիմնական միջոցներ	(18,386,132)	1,169,890	(17,216,242)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ (հետախուզման լիցենզիա)	(5,378,162)	-	(5,378,162)
Պաշարներ	12,462	52,580	65,042
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	8,726	(8,726)	-
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	123,044	6,606	129,650
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	192,000	(70,800)	121,200
Վարկեր և փոխառություններ	28,033	(1,500,671)	(1,472,638)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	198,033	592,740	790,773
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	352,749	74,335	427,084
	(22,849,247)	315,954	(22,533,293)

հազ. դրամ	1 հունվարի 2012թ.	Չեղբերումներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով		Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2012թ.
		Վերահաշվարկ- ված	Վերահաշվարկ- ված		
Հիմնական միջոցներ	(18,875,663)	-	489,531		(18,386,132)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ (հետախուզման լիցենզիա)	269,337	(5,378,162)		(269,337)	(5,378,162)
Պաշարներ	466	-	11,996		12,462
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	117,521	-	(108,795)		8,726
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	286,768	-	(163,724)		123,044
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	184,000	-	8,000		192,000
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	28,033		28,033
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	(20,330)	-	20,330		-
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	69,838	-	128,195		198,033
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	-	-	352,749		352,749
	(17,968,063)	(5,378,162)	496,978		(22,849,247)

(դ) Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ

Հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել հետևյալ հոդվածների գծով.

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.	Առ 31 հուլիսի 2012թ. (ձեռքբերման ամսաթիվ)
Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ	2,106,724	1,605,198	1,550,841
Հարկային վնաս (հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցելու իրավունքը լրանում է 2017թ-ին)	686,752	711,830	507,470
Հարկային վնաս (հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցելու իրավունքը լրանում է 2018թ-ին)	2,711,199	-	-
	5,504,675	2,317,028	2,058,311

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները գործողության ժամկետ չունեն: Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների գծով հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել, քանի որ անորոշ է, արդյոք կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց Խումբը կկարողանա իրացնել այդ հոդվածներից ստացված օգուտը: Ներկայումս Խումբը հետախուզման աշխատանքներ է իրականացնում Հանքասարի հանքի մոտակայքում գտնվող տարածքում, և պաշարների գնահատումներ դեռևս առկա չեն: Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների ապագա օգտագործումը կախված է նշված տարածքում տնտեսապես նպատակահարմար պաշարների առկայությունից և հետախուզման աշխատանքների տևողությունից:

13 Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հոդ և շենքեր	Սարքավորումներ	Հանքարդյունա- բերական ակտիվներ	Տնտեսական գույք	Անավարտ շինարարութ.	Ընդամենը
Երակետային արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ. Չեռքբերումներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով (վերահաշվարկված)	51,010,279	146,518,827	-	542,279	36,615,789	234,687,174
Ավելացումներ	106,225	622,227	1,844,334	7,278	45,047	2,625,111
Օտարումներ	374,026	5,330,858	92,710	55,425	13,352,450	19,205,469
Փոխանցումներ	(10,001)	(1,677,311)	-	(5,779)	(19,919)	(1,713,010)
Փոխանցումներ	4,272,345	10,218,821	91,582	2,593	(14,585,341)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ. (վերահաշվարկված)	55,752,874	161,013,422	2,028,626	601,796	35,408,026	254,804,744
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2013թ.	55,752,874	161,013,422	2,028,626	601,796	35,408,026	254,804,744
Ավելացումներ	329,277	3,720,179	55,092	32,304	12,555,779	16,692,631
Օտարումներ	-	(1,889,036)	-	(2,910)	(361,839)	(2,253,785)
Փոխանցումներ	125,080	7,909,580	(64,087)	2,699	(7,973,272)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	56,207,231	170,754,145	2,019,631	633,889	39,628,694	269,243,590
Մաշվածություն						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	6,721,775	42,861,405	-	279,056	-	49,862,236
Տարվա մաշվածություն	1,982,842	13,596,810	10,187	71,916	-	15,661,755
Օտարումներ	(8,295)	(1,170,931)	-	(5,269)	-	(1,184,495)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	8,696,322	55,287,284	10,187	345,703	-	64,339,496
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2013թ.	8,696,322	55,287,284	10,187	345,703	-	64,339,496
Տարվա մաշվածություն	2,199,038	15,432,163	29,239	83,467	-	17,743,907
Արժեզրկումից կորուստ	58,332	460,294	-	-	-	518,626
Օտարումներ	-	(1,595,605)	-	(2,768)	-	(1,598,373)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	10,953,692	69,584,136	39,426	426,402	-	81,003,656
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2012թ.	44,288,504	103,657,422	-	263,223	36,615,789	184,824,938
Առ 31 դեկտեմբերի 2012թ. (վերահաշվարկված)	47,056,552	105,726,138	2,018,439	256,093	35,408,026	190,465,248
Առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	45,253,539	101,170,009	1,980,205	207,487	39,628,694	188,239,934

16,814,692 հազար դրամ (2012թ-ին՝ 14,468,529 հազար դրամ) գումարով մաշվածության ծախսը ճանաչվել է վաճառված ապրանքների ինքնարժեքի կազմում, 48,569 հազար դրամ (2012թ-ին՝ 59,928 հազար դրամ) գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում և 189,317 հազար դրամ գումարով (2012թ-ին՝ 204,836 հազար դրամ)՝ այլ ծախսերի կազմում:

2013թ. ընթացքում 949,570 հազար դրամ գումարով փոխառության ծախսումները (2012թ-ին՝ 1,190,345 հազար դրամ) կապիտալացվել են անավարտ շինարարության վրա:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 37,075,034 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են գրավով ապահովված բանկային վարկի դիմաց (ծանոթագրություն 21):

2013թ. ընթացքում Խումբը վերանայել է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով ձեռքբերված հիմնական միջոցների գումարը՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ առկա փաստերի և հանգամանքների վերաբերյալ նոր տեղեկատվությունն արտացոլելու նպատակով (ծանոթագրություն 27):

(ա) Արժեզրկումից կորուստ

2013թ.-ի ընթացքում Խումբը դադարեցրել է Հանքասարի հանքի շահագործումը, քանի որ արդյունահանված պղնձի և մոլիբդենի փաստացի չափաբաժինը զգալիորեն ցածր էր շահագործման լիցենզիայում նշվածից, ինչը հանգեցնում էր գործառնությունների բացասական մարժայի: Խումբը հետընթաց հիմունքով ճշգրտել է ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ ճանաչված նախնական գումարները, որը հանգեցրել է վերամշակման գործընթացում օգտագործվող հիմնական միջոցների իրական արժեքի նվազման 1,305,981 հազար դրամով ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ (ծանոթագրություն 27):

Միաժամանակ, ներկայիս աշխատուժը պահպանելու նպատակով, Խումբը սկսել է օգտագործել այս հիմնական միջոցները Քաջարանի հանքից արդյունահանված և տեղափոխված հանքաքարը վերամշակելու համար: Արդյունքում, այս գործունեության համար ձեռք են բերվել նաև նոր հիմնական միջոցներ: 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի գնահատմամբ Հանքասարի կոմբինատում Քաջարանի հանքից բերված հանքաքարի վերամշակման համար օգտագործվող հիմնական միջոցների իրական արժեքի նվազման 1,059,277 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները արժեզրկված են:

Այս ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվել է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Քանի որ դրամական միջոցների հոսքերի ստուգման արդյունքում գրանցվել է ավելի ցածր արժեք, հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր առանձին միավորի համար փոխհատուցվող գումարը գնահատվել է որպես իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Ղեկավարության գնահատմամբ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մշակման գործընթացին վերաբերող այս ակտիվների փոխհատուցվող գումարը կազմում է 540,651 հազար դրամ: 518,626 հազար դրամ գումարով արժեզրկումից կորուստը բաշխվել է այն առանձին ակտիվներին, որոնց անհատապես վերագրելի էր արժեզրկումը:

14 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Իրական արժեքով չափվող վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	777,159	370,000

2013թ. ընթացքում Խումբը ձեռք է բերել 407,159 հազար դրամ գումարի հավելյալ բաժնետոմսեր: Վաճառքի համար մատչելի բաժնային ներդրումների 370,000 հազար դրամ գումարով իրական արժեքը որոշվել է այդ ներդրումների գնանշվող շուկայական գների հիման վրա: Այս ներդրումները ցուցակագրված են «ՆԱԶԴԱԿ ՕԷմԷքս Արմենիա» ընկերությունում:

Խմբի ենթարկվածությունը վարկային, արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկերին վաճառքի համար մատչելի ներդրումների հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 25-ում:

15 Կանխավճարներ և փոխատվություններ

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
<i>Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով</i>		
Կանխավճարներ հիմնական միջոցների գծով	2,132,896	1,019,934
<i>Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով</i>		
Կանխավճարներ պաշարների գծով	599,434	873,046
Այլ	193,806	458,155
	793,240	1,331,201
	2,926,136	2,351,135

16 Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
		Վերահաշվարկված
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով ձեռքբերված հետախուզման լիցենզիա	26,936,526	26,936,526
Հետախուզման և գնահատման այլ ծախսեր	291,486	94,191
	27,228,012	27,030,717

2013թ. ընթացքում Խումբը վերանայել է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով ձեռքբերված հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիային վերագրված գումարը՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ առկա փաստերի և հանգամանքների վերաբերյալ նոր տեղեկատվությունն արտացոլելու նպատակով (ծանոթագրություն 27): Հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիան վերաբերում է Սյունիքի մարզում, Հանքասարի մոտակայքում գտնվող հանքի տարածքին: Հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիայի շրջանակներում

իրականացվող գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ էներգետիկայի և բնական ռեսուրսների նախարարության միջև 2013թ. նոյեմբերի 13-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Լիցենզիայի պայմանագրի համաձայն Խմբի հետախուզման գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2015թ. օգոստոսի 13-ը:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 291,486 հազար դրամ գումարով հետախուզման և գնահատման այլ ծախսերը (2012թ-ին՝ 94,191 հազար դրամ) վերաբերում են հանքաքարի հնարավոր պաշարների հետախուզմանը և գնահատմանը և ներառում են արտաքին ընկերության կողմից հետախուզման նպատակով իրականացված հորատման աշխատանքներին վերաբերվող ծախսումները:

17 Պաշարներ

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Հումք և սպառողական նյութեր	4,487,398	6,822,951
Պահեստամասեր	4,037,451	4,483,128
Պատրաստի արտադրանք	711,821	898,689
Շինանյութ	131,237	170,551
Անավարտ արտադրանք	27,664	578,725
Այլ	661,145	710,096
	10,056,716	13,664,140
Պաշարների արժեզրկում հաշվետու տարում	(358,989)	(91,690)

18 Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր - խտանյութի վաճառք	-	176,195
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր - այլ արտադրանքի վաճառք	207,132	176,588
Այլ դեբիտորական պարտքեր	60,124	98,519
Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դասակարգում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերում	267,257	451,302
Փոխհատուցելի ԱԱՀ	982,679	672,387
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,249,936	1,123,689

Խմբի ենթարկվածությունը վարկային և արտարժույթի ռիսկերին ու առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերին վերաբերող արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են ծանոթագրություն 25-ում:

19 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Կանխիկը դրամարկղում	100	13
Ընթացիկ բանկային հաշիվներ	522,200	897,190
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություններում արտացոլված դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	522,300	897,203

Խմբի ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են ծանոթագրություն 25-ում:

20 Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

<i>Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ տեղեկատվություն նշված չէ</i>	Սովորական բաժնետոմսեր	
	2013թ.	2012թ.
Հայտարարված բաժնետոմսեր		
Անվանական արժեք	20,000 ՀՀ դրամ	20,000 ՀՀ դրամ
Հունվարի 1-ի դրությամբ թողարկված	2,748,334	1,887,334
Դրամական միջոցների դիմաց թողարկված	-	861,000
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, ամբողջովին վճարված	2,748,334	2,748,334

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս - մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Շահաբաժիններ

ՀՀ օրենսդրության համաձայն Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ընկերության Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով՝ բացառությամբ չբաշխված շահույթի գծով գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Օրենսդրական պահանջների համաձայն Խումբն իր չբաշխված շահույթից պետք է ստեղծի բաշխման ոչ ենթակա պահուստ՝ բաժնետիրական կապիտալի 15%-ին հավասար գումարի չափով՝ ապագա վնասները ծածկելու նպատակով:

2013թ-ին հայտարարվել են սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարվելիք 32,646,253 հազար դրամ ընդհանուր գումարով շահաբաժիններ (2012թ-ին՝ 6,000,000 հազար դրամ) կամ 11,879 դրամ (2012թ-ին՝ 3,179 դրամ)՝ յուրաքանչյուր թողարկված բաժնետոմսի համար:

21 Վարկեր և փոխառություններ

Սույն ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն Խմբի ամորտիզացված արժեքով չափվող տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 26-ում:

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	40,103,576	11,800,621
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերից	2,433,840	3,793,652
	42,537,416	15,594,273
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	15,411,573	12,824,057
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերից	1,392,297	1,781,725
	16,803,870	14,605,782

2013թ. սեպտեմբերին Խումբը ստացել է 150,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից: Վարկը մասամբ օգտագործվել է՝ 2011թ-ին Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 75,000 ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկը մարելու համար: Ղեկավարության գնահատմամբ նոր սինդիկացված վարկի պայմաններն էականորեն չեն տարբերվում մարված վարկի պայմաններից: Այդ իսկ պատճառով, մարված գումարի ներկա արժեքի և մարման անսաթվի դրությամբ վարկի ամորտիզացված արժեքի միջև առաջացած 613,098 հազար դրամ գումարով տարբերությունը ճանաչվել է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքի ճշգրտում և ամորտիզացվել է նոր սինդիկացված վարկի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում:

Վարկի դիմաց գրավադրված են Խմբի հիմնական միջոցները (ծանոթագրություն 13) և պատվիրատուների հետ կնքված պղնձի խտանյութի վաճառքի պայմանագրերը: Միաժամանակ, Խումբը կնքել է առքի և վաճառքի օպցիոնների պայմանագիր՝ գրավի գնի փոփոխության հետ կապված բանկային ռիսկը կառավարելու նպատակով (ծանոթագրություն 23):

Բանկային վարկային գծի համար ապահովություն են ծառայում Խմբի բանկային հաշիվների մնացորդները:

«Ձանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

(ա) Պայմաններ և մարման ժամկետներ

Ստորև ներկայացված են դեռևս չմարված վարկերի պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ տոկոսադր.	Մարման տարին	31 դեկտեմբերի 2013թ.		31 դեկտեմբերի 2012թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	Libor+4.95%	2018	60,852,217	53,482,805	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	Libor+4.95%	2014	-	-	22,013,455	22,163,087
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերից	ԱՄՆ դոլար	Libor+7%	2017	3,418,545	3,418,545	4,358,664	4,358,664
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերից	ԱՄՆ դոլար	Libor+8%	2014	407,592	407,592	1,210,740	1,216,713
Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	10%	2014	2,032,344	2,032,344	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ՀՀ դրամ	14%	2014	-	-	665,571	665,571
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	14%	2014	-	-	474,873	474,873
Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	11%	2013	-	-	405,405	405,405
Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	10%	2013	-	-	403,580	403,580
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	14%	2016	-	-	274,206	274,206
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	14%	2015	-	-	234,618	234,618
Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	11%	2013	-	-	-	3,338
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավարություններ				66,710,698	59,341,286	30,041,112	30,200,055

22 Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	1,763,745	-
Ձեռչի վերականգնում	201,131	-
Տեղանքի վերականգնման գծով պարտավորության աճ	170,544	-
Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստի ճանաչում	-	1,763,745
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	2,135,420	1,763,745

(ա) Տեղանքի վերականգնում

Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստը վերաբերում է հանքի շահագործման և խտանյութի արտահանման նպատակով պոչամբարի (Արծվանիկի պոչամբար) օգտագործման ընթացքում աղտոտված հողատարածքը վերականգնելու Խմբի կառուցողական պարտականությանը:

Նշված պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող դրամական միջոցների հոսքերի ընդհանուր գնահատված գումարը կազմում է 3,518,621 հազար դրամ՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող սղաճի միջին 3.9% դրույքը: 9 տարի ժամկետում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի գծով կիրառվել է տարեկան 7.1% զեղչ: Պահուստի ժամկետները որոշվել են հիմք ընդունելով 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների ղեկավարության գնահատականը: Ձեռչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ռիկի գործոն չպարունակող անվանական դրույք (ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտատոմսերի համար կիրառվող դրույք)՝ ճշգրտված երկրի գծով սահմանված ռիսկի հավելանով:

Պահուստն աճել է ի համեմատություն 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի, ինչը պայմանավորված է վերականգնման աշխատանքների գնահատված ժամկետների և տարեկան զեղչադրույքի փոփոխություններով: Աշխատանքների գնահատված ժամկետները վերանայվել են, հիմք ընդունելով վերականգնման աշխատանքների գծով Խմբի պլանը, որում փոփոխություններ են կատարվել 2013թ. ընթացքում: Այս փոփոխությունների արդյունքում առաջացած տեղանքի վերականգնման գծով պահուստի աճը ճանաչվել է որպես համապատասխան ակտիվի աճ:

Տարվա ընթացքում տեղանքի վերականգնման Խմբի պարտականությունը պարզաբանվել և իրավաբանորեն կատարման ենթակա է դարձել Հանքարդյունաբերության մասին վերանայված օրենքով: Վերանայված օրենքը սահմանում է համակարգ, որի շրջանակներում Խումբը պետք է վճարումներ կատարի նշված պետական հիմնադրամին: Պահանջվող վճարումների հաշվարկն իրականացվում է առանձին իրավական ակտով կառավարության կողմից սահմանված բանաձևի համաձայն:

2013թ. փետրվարի 11-ին կառավարությունը հրապարակեց իրավական ակտ տեղանքի վերականգնման պարտականության գծով վճարումների հաշվարկի վերաբերյալ, որը պետք է պատրաստվի ղեկավարության կողմից և հաստատվի պետական մարմինների կողմից: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթվի դրությամբ ղեկավարությունը դեռ չէր ուղարկել նշված հաշվարկը պետական մարմինների հաստատմանը:

23 Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

3,953,866 հազար դրամ գումարով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները (2012թ-ին՝ 990,164 հազար դրամ գումարով ֆինանսական պարտավորություններ) իրենցից ներկայացնում են երեք պայմանագրային կողմերի հետ պղնձի առքի և վաճառքի օպցիոնների իրական արժեքը (2012թ-ին՝ երկու պայմանագրային կողմ): Օպցիոնների ժամկետը լրանում է 2014թ. սեպտեմբերին և 2017թ. դեկտեմբերին:

Սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ օպցիոնի գնորոշման մոդելի միջոցով որոշված 5,752,343 հազար դրամ (14,135,606 հազար ԱՄՆ դոլար) գումարով իրական արժեքը դիտարկվել է որպես գործարքի գին և ներառվել է վարկի ամորտիզացված արժեքում (ծանոթագրություն 21), քանի որ ղեկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով կրած սկզբնական վնասը կազմում է վարկի ձեռքբերման ծախսերի մասը:

Խմբի ենթարկվածությունը վարկային, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 25-ում:

24 Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Պաշարների և հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	4,847,462	4,315,573
«Այլ ֆինանսական պարտավորություններ» դասակարգում ներառված առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,847,462	4,315,573
Վճարվելիք աշխատավարձ և հարակից հարկեր	1,581,157	1,782,319
Վճարվելիք ադբյուրի մոտ գանձվող շահութահարկ	44,473	-
Վճարվելիք ռոյալթիներ	-	83,768
Այլ վճարվելիք գումարներ և հաշվեգրված ծախսեր	381,131	378,993
Այլ վճարվելիք գումարներ	2,006,761	2,245,080
	6,854,223	6,560,653

Խմբի ենթարկվածությունը արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 25-ում:

25 Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգում և իրական արժեք

Ստորև ներկայացված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները՝ հաշվեկշռային արժեքների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր	Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
31 դեկտեմբերի 2013թ.					
Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	19	522,200	-	522,200	522,200
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	18	267,257	-	267,257	267,257
		789,457	-	789,457	789,457
Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական պարտավորություններ					
Վարկեր և փոխառություններ	21	-	59,341,286	59,341,286	59,341,286
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	24	-	4,847,462	4,847,462	4,847,462
		-	64,188,748	64,188,748	64,188,748
31 դեկտեմբերի 2012թ.					
Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	19	897,190	-	897,190	897,190
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	18	451,302	-	451,302	451,302
		1,348,492	-	1,348,492	1,348,492
Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական պարտավորություններ					
Վարկեր և փոխառություններ	21	-	30,200,055	30,200,055	30,200,055
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	24	-	4,315,573	4,315,573	4,315,573
		-	34,515,628	34,515,628	34,515,628

(բ) Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Տեսակը	Գնահատման մեթոդ	Նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ
Վարկեր և փոխառություններ	Դրամական միջոցների գեղչված հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն

(գ) Իրական արժեքի հիերարխիա

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ ըստ գնահատման մեթոդի: Հիերարխիայի մակարդակները սահմանվել են հետևյալ կերպ.

- 1-ին մակարդակ. նույն ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճշգրտված):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների վրա հիման վրա ստացվող):
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2013թ.				
Վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	-	431,666	6,210	437,876
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	777,159	-	-	777,159
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	(3,953,866)	(3,953,866)
	777,159	431,666	(3,947,656)	(2,738,831)

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2012թ.				
Վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	-	129,127	183,461	312,588
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	370,000	-	-	370,000
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	(990,164)	(990,164)
	370,000	129,127	(806,703)	(307,576)

2-րդ մակարդակ. պղնձի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Պղնձի խտանյութի վաճառքին վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մետաղների շուկաներում գնանշվող ֆորվարդային գները:

3-րդ մակարդակ. շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասված շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների (պղնձի օպցիոնների) իրական արժեքների չափումների տարեսկզբի և տարեվերջի մնացորդների համադրումը:

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	(990,164)	(247,540)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ընդամենը օգուտ/(վնաս) մինչև տարեվերջ առկա 3-րդ մակարդակի գործիքներից	4,267,693	(589,363)
2013թ-ին/2012թ-ին լրացած օպցիոնների սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ որոշված իրական արժեքի փոխանցում	(1,640,100)	(539,942)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը	(3,844)	(195,072)
Մարումներ	164,892	581,753
Թողարկումներ	(5,752,343)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(3,953,866)	(990,164)

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով օպցիոնների գնորոշման Black-Scholes մոդելը:

Թեև Խումբը գտնում է, որ իրական արժեքի իր գնահատականները հիմնավոր են, այլ մեթոդների կամ ենթադրությունների կիրառումը կարող է հանգեցնել իրական արժեքի այլ չափումների: Իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասված շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների (պղնձի օպցիոնների) իրական արժեքի չափումների համար կիրառված մեկ կամ մի քանի ենթադրությունների փոփոխությունը հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների կունենա հետևյալ ազդեցությունը.

հազ. դրամ	Ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	
	Բարենպաստ	Ոչ բարենպաստ
Տարեկան տատանումների 10% փոփոխություն	77,334	(105,678)

Հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների կիրառման բարենպաստ և ոչ բարենպաստ ազդեցությունը հաշվարկվել է վերասահմանելով մոդելի արժեքները: Մոդելում կիրառված հիմնական ելքային տվյալները և ենթադրությունները 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում են.

- Պղնձի ֆորվարդային շուկայական գները,
- Պղնձի շուկայական գների ակնկալվող տատանումների տիրույթը

3-րդ մակարդակ. Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Մոլիբդենի խտանյութին վերաբերող վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես 3-րդ մակարդակի ակտիվներ: Մոլիբդենի խտանյութի ֆորվարդային գնի վերաբերյալ դիտարկելի տվյալների բացակայության պատճառով, պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ամենավերջին գինը, որն Խումբը համարում է ֆորվարդային գնին մոտավորապես հավասարվող գին՝ հաշվի առնելով մոլիբդենի պայմանագրերի գնանշման ժամկետների կարճ տևողությունը:

(դ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկում է հետևյալ ռիսկերին.

- վարկային ռիսկ
- իրացվելիության ռիսկ
- շուկայական ռիսկ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն վերը նշված յուրաքանչյուր ռիսկին Խմբի ենթարկվածության մասին, ռիսկերի չափման և կառավարման հետ կապված Խմբի նպատակները, քաղաքականությունը և գործընթացները, ինչպես նաև կապիտալի կառավարման Խմբի մոտեցումը: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված են վերը նշված ռիսկերին վերաբերող թվային բացահայտումները:

Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Դեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում Ընկերության ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և վերահսկողության համար:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են շուկայական պայմանների ու Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների, կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ձևավորել վերահսկման կանոնակարգված ու կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ կպատկերացնեն իրենց դերերը և պարտականությունները:

(ե) Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ պատվիրատուն կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Խմբի նկատմամբ: Վարկային ռիսկն առաջանում է հիմնականում պատվիրատուներից ստացման ենթակա դեբիտորական պարտքերից և ներդրումային արժեթղթերից:

Խումբը չի պահանջում գրավ ֆինանսական ակտիվների գծով: Պարտավորությունների կատարման գծով ռիսկերի գնահատումներ իրականացվում են որոշակի սահմանները գերազանցող գումարներ պահանջող հաճախորդների համար, բացառությամբ կապակցված կողմերի:

(i) Ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է վարկային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը: Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ վարկային ռիսկին ենթարկվածությունը առավելագույն չափը:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2013թ.	2012թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	522,200	897,190
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	267,257	451,302
	789,457	1,348,492

(ii) Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Վարկային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր հաճախորդի առանձնահատկություններից: Այնուամենայնիվ, դեկավարությունը դիտարկում է նաև հաճախորդների բազայի կառուցվածքը, ներառյալ այդ հաճախորդների արդյունաբերության ու երկրների կողմից հանձն առնված պարտավորությունների չկատարման ռիսկը, քանի որ այս գործոնները կարող են ազդեցություն ունենալ վարկային ռիսկի վրա, մասնավորապես ներկայիս տնտեսական պայմաններում: Խմբի հասույթի մոտ 54% (2012թ-ին՝ 45%) վերագրելի է կապակցված կողմերի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին:

Հասույթի մնացած մասը վերագրելի է երկու (2012թ-ին՝ երեք) հաճախորդների հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին: Առ այսօր Խումբը վնաս չի կրել իր առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով վարկային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2013թ.	2012թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	207,132	352,783

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով վարկային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ պատվիրատուների տեսակների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2013թ.	2012թ.
Պղնձի և մոլիբդենի պատվիրատուներ	-	176,195
Այլ արտադրանքի պատվիրատուներ	207,132	176,588
	207,132	352,783

Արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը:

	Համախառն	Արժեզրկված	Համախառն	Արժեզրկված
	2013թ.	2012թ.	2013թ.	2012թ.
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	207,132	-	352,783	-

(iii) Ներդրումներ

Խումբը սահմանափակում է իր ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին՝ ներդրումներ կատարելով միայն իրացվելի արժեթղթերում և գործարքներ կատարելով բարձր վարկանիշ ունեցող պատվիրատուների հետ:

(iv) Բանկային հաշիվների մնացորդներ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 522,200 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2012թ-ին՝ 897,190 հազար դրամ), որոնք իրենցից ներկայացնում են վարկային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափն այդ ակտիվների գծով: 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր վարկային ռիսկի 16% վերագրելի է «Fitch» գործակալության Ա+ վարկանիշով բանկին (2012թ-ին՝ 19%): 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկային ռիսկի մնացած 84% վերագրելի է հայկական 9 խոշոր բանկերին:

(գ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ՝ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել բավարար իրացվելիություն բնականոն և արտակարգ իրավիճակներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի համբավը վտանգելու:

Որպես կանոն Խումբն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը 60 օրվա ընթացքում ծածկելու համար՝ ներառյալ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը, ներառյալ տոկոսների հաշվարկված վճարումները՝ առանց հաշվանցման համաձայնագրերի ազդեցության: Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ շատ ավելի տարբեր գումարների չափով:

«Չանգեզուրի պրնմանտիբրդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2013թ. հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագր. դրամական միջոցների հոսքեր	0-6 ամիս	6-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	53,482,805	68,075,191	5,351,267	9,014,378	17,412,064	36,297,482
Գրավով ապահովված վարկային գիծ	2,032,344	2,032,344	2,032,344	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերից	3,826,137	4,331,833	1,036,350	593,875	1,134,197	1,567,411
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,847,462	4,847,462	4,605,073	242,389	-	-
Դուստր կազմակերպության ձեռքբերման համար վճարվելիք գումար	1,568,102	1,568,102	1,568,102	-	-	-
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	10,139,844	10,139,844	10,139,844	-	-	-
Տրամադրված ֆինանսական երաշխիքներ	-	936,820	936,820	-	-	-
Տրամադրված ֆինանսական երաշխիք (ծնթգ. 30)	-	400,000	400,000	-	-	-
	75,896,694	92,331,596	26,069,800	9,850,642	18,546,261	37,864,893
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	3,953,866	3,953,866	165,280	348,339	1,131,859	2,308,388
	3,953,866	3,953,866	165,280	348,339	1,131,859	2,308,388

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2012թ.	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագր. դրամական միջոցների հոսքեր	0-6 ամիս	6-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի
հազ. դրամ						
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	24,624,678	27,616,893	6,971,260	7,705,546	12,747,430	192,657
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերից	5,575,377	6,498,087	1,099,070	1,112,397	1,644,785	2,641,835
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,315,573	4,315,573	4,315,573	-	-	-
Դուստր կազմակերպության ծեռքբերման համար վճարվելիք գումար	3,609,902	3,609,902	-	3,609,902	-	-
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	7,137,644	7,137,644	7,137,644	-	-	-
Տրամադրված ֆինանսական երաշխիք	-	400,000	400,000	-	-	-
	45,263,174	49,578,099	19,923,547	12,427,845	14,392,215	2,834,492
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	990,164	990,164	(11,905)	278,153	723,916	-
	990,164	990,164	(11,905)	278,153	723,916	-

Վերը ներկայացված բացահայտումն արտացոլում է դրամական միջոցների հոսքերի զուտ գումարներն ածանցյալ գործիքների համար, քանի որ վերջիններս մարվում են զուտ կանխիկով: Գրավով ապահովված բանկային վարկի համար պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը ներառում են գործարքի ծախսերի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

(ե) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, այդ թվում փոխարժեքի դրույքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկի նկատմամբ Խմբի ենթարկվածությունը կապված է ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր այլ արժույթով արտահայտված վաճառքների, ձեռքբերումների և փոխառությունների հետ: Արտարժույթի ռիսկ հիմնականում առաջացնում են ԱՄՆ դոլարը:

Որպես կանոն փոխառություններն արտահայտվում են այն արտարժույթով, որը համապատասխանում է Խմբի գործառնություններից առաջացող դրամական միջոցներին՝ հիմնականում ԱՄՆ դոլարին: Այսպիսով, առաջանում է տնտեսական հեջավորում՝ առանց ածանցյալ պայմանագրեր կնքելու անհարժեշտության:

Արտարժույթով արտահայտված այլ դրամային ակտիվների և պարտավորությունների համար Խմբի քաղաքականությունը պահանջում է ապահովել զուտ ենթարկվածության ընդունելի մակարդակը, գնելով կամ վաճառելով արտարժույթը սփոթ դրույքներով՝ անհրաժեշտության դեպքում կարճաժամկետ անհավասարակշռությունը վերացնելու համար:

Ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին

Ստորև ներկայացված է արտարժույթի ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունն՝ ըստ անվանական գումարների:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով	ԱՄՆ դոլարով
	արտահայտված 2013թ.	արտահայտված 2012թ.
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	261,249
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	83,875	171,548
Վարկեր և փոխառություններ	(59,341,286)	(29,534,484)
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	(9,976,410)	(7,137,644)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(1,369,830)	(1,262,717)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	(3,953,866)	(990,164)
Զուտ ենթարկվածություն	(74,557,517)	(38,492,212)

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները՝

ՀՀ դրամով	Միջին դրույք		Սփոթ դրույքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2013թ.	2012թ.	2013թ.	2012թ.
1 ԱՄՆ դոլար	409.60	401.74	405.64	403.58

Զգայունության վերլուծություն

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10%-ով արժևորումը/(արժեզրկումը) ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունը հիմնված է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների վրա, որոնք Խմբի դիտարկում է որպես խելամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանկաշրջանի վերջում: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքով 2012թ. համար:

հազ. դրամ	Արժևորում		Արժեզրկում	
	Սեփական կապիտալ	Շահույթ կամ վնաս	Սեփական կապիտալ	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2013թ.	-	7,455,751		(7,455,751)
31 դեկտեմբերի 2012թ.	-	3,849,221	-	(3,849,221)

(ii) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված դրույքով պարտք) կամ դրամական միջոցների ապագա հոսքերը (փոփոխական դրույքով պարտք): Դեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխական դրույքների նկատմամբ Խմբի ենթարկվածության չափը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր ֆինանսական գործիքի առումով ղեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա՝ մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում ֆիքսված կամ փոփոխական դրույքներ կիրառելու նպատակահարմարության վերաբերյալ որոշում կայացնելիս:

Կառուցվածքը

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2013թ.	2012թ.
Ֆիքսված դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(2,032,344)	(2,461,591)
Փոփոխական դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(57,308,942)	(27,738,464)

Ֆիքսված դրույքով գործիքների իրական արժեքի զգայունության վերլուծություն

Խումբը չի հաշվառում ֆիքսված դրույքով ֆինանսական գործիքները որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

Դրամական միջոցների զգայունության վերլուծություն փոփոխական դրույքով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունը 100 բազիսային կետով կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքով 2012թ. համար:

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս	
	100 բլ աճ	100 բլ նվազում
2013թ.		
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(573,089)	573,089
2012թ.		
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(277,385)	277,385

(iii) Ապրանքների գնային ռիսկ

Խմբի ենթարկվածությունը ապրանքների գնային ռիսկին պայմանավորված է պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի գներով: Այս ապրանքների ֆորվարդային գները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ազդեցություն ունեն վաճառքի պայմանագրերի պարունակվող ածանցյալ գործիքների վրա:

Զգայունության վերլուծություն

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքներին վերաբերող պղնձի և մոլիբդենի ֆորվարդային գների 10% փոփոխությունն ազդեցություն կունենար նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքով 2012թ. համար:

հազ. դրամ	Ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	
	Բարենպաստ	Ոչ բարենպաստ
2013թ.		
Ֆորվարդային գների 10% փոփոխություն	1,121,657	(1,922,348)
2012թ.		
Ֆորվարդային գների 10% փոփոխություն	2,336,210	(2,337,125)

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների (պղնձի օպցիոնների) զգայունության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 25-ի (գ) կետում:

(ը) Կապիտալի կառավարում

Խմբի չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկլարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ իր գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա կարելի է իրագործել դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի շարունակական վերահսկման ու հիմնականում Խմբի գործառնական գործունեության դրամական միջոցների հոսքերով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի, ինչպես նաև վարկերի ու փոխառությունների միջոցով: Չեռնարկելով այս քայլերը՝ Խումբը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

26 Խոշոր դուստր կազմակերպություն

Դուստր կազմակերպություն	Գրանցման երկիրը	2013թ.	2012թ.
		Սեփականություն/ ձայնի իրավունք	Սեփականություն/ ձայնի իրավունք
«Լեռ-Էքս» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	-

2012թ. ընթացքում Խումբը ձեռք է բերել «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ի 100% բաժնեմասը:

27 Դուստր կազմակերպության ձեռքբերում

2012թ. հուլիսի 31-ին Ընկերությունը ձեռք է բերել վերահսկողություն «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ի նկատմամբ, որին է պատկանում Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզի Քաջարան քաղաքի մոտակայքում գտնվող Հանքասարի մոլիբդենի և պղնձի հանքի հանքարդյունաբերման իրավունքը և Հանքասարի հանքի մոտակայքում գտնվող տարածքի հետախուզման աշխատանքներ իրականացնելու լիցենզիան՝ ձեռք բերելով Ընկերության 100% բաժնեմասը: Դուստր կազմակերպության ձեռքբերումը ֆինանսավորվել է Ընկերության բաժնետիրական կապիտալի համալրման միջոցով: Խումբն ակնկալում էր, որ «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ի նկատմամբ ձեռքբերված վերահսկողությունը հնարավորություն կտա Խմբին ավելացնել արտադրության ծավալները և շահույթը:

Ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ Խումբն իրականացնում էր հետախուզման աշխատանքներ տարածքում և պաշարների գնահատման արժանահավատ արդյունքներ դեռ առկա չէին: Դեկլարությունը ենթադրել է, որ լիցենզիաների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է 19,422,222 հազար դրամ գումարով վճարված հատուցման և ձեռքբերված այլ ակտիվների իրական արժեքի տարբերությանը:

2013թ. ընթացքում Խումբը հետընթաց հիմունքով ճշգրտել է ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ ճանաչված նախնական գումարները՝ ձեռքբերման ամսաթվից հետո մեկ տարվա ընթացքում ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ առկա փաստերի և հանգամանքների մասին ստացված նոր տեղեկատվությունն արտացոլելու նպատակով: Մասնավորապես, պարզվել էր, որ արդյունահանված պնձի և մոլիբդենի չափաբաժինը զգալիորեն ցածր էր շահագործման լիցենզիայում նշվածից, ինչը հանգեցրել էր գործառնությունների բացասական մարժայի:

Վերը նշված հանգամանքների և փաստերի արդյունքում, Խումբը եզրկացրել է, որ վերամշակման գործընթացում օգտագործվող 2012թ. հուլիսի 31-ին ձեռքբերված 1,548,736 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցների իրական արժեքը տարբերվում է ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ նախնական որոշված իրական արժեքից, ինչը պայմանավորված է պնձի և մոլիբդենի սպասվող չափաբաժինների փոփոխությամբ: Այս միավորների իրական արժեքը որոշվել է որպես հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր առանձին միավորի իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Դեկավարության գնահատել է, որ այս միավորների իրական արժեքը կազմում է 242,755 հազար դրամ, ինչը պակաս է հիմնական միջոցների սկզբնապես ճանաչված իրական արժեքից 1,305,981 հազար դրամով:

Դեկավարությունը որոշել է, որ հիմնական միջոցների այլ միավորները, մասնավորապես հանքարդյունաբերական ակտիվները և հարակից սարքավորումները, կօգտագործվեն հետախուզման աշխատանքների ավարտից հետո, եթե հետախուզման տարածքում հայտնաբերվի տնտեսապես նպատակահարմար ռեսուրսների բավարար ծավալ: Այդ իսկ պատճառով, դեկավարությունը գտնում է, որ հանքարդյունաբերական ակտիվների և հարակից սարքավորումների հետ կապված հիմնական միջոցների իրական արժեքը չի փոփոխվել:

Դեկավարությունը գտնում է, որ հետախուզման լիցենզիայի իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է 19,422,222 հազար դրամ գումարով վճարված հատուցման և ձեռքբերված գուտ այլ ակտիվների վերանայված իրական արժեքի տարբերությանը:

Նախնական ճանաչման վերանայումից հետո հետախուզման լիցենզիան վերադասակարգվել է հետախուզման և գնահատման ակտիվների ներքո (ծանոթագրություն 15):

Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված են նախնական հաշվառման վերանայման արդյունքում ձեռքբերված ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների ճանաչված գումարների փոփոխությունները ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

Որոշելի ձեռքերված ակտիվներ և ստանձնած պարտավորություններ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2012թ.	
	Չեռքերման ամսաթվի դրությամբ ճանաչված իրական արժեք	
	Վերանայված	Ըստ նախորդ հաշվետվությունների
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	25,115,965
Հետախուզման լիցենզիա	26,936,526	-
Հիմնական միջոցներ	2,625,111	3,931,092
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	9,738	9,738
Ընթացիկ ակտիվներ		
Պաշարներ	134,666	134,666
Կանխավճար շահութահարկի գծով	786	786
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	281,828	281,828
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	10,211	10,211
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	3,233	3,233
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Վարկեր և փոխառություններ	(5,095,027)	(5,095,027)
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	(5,378,162)	(4,863,582)
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(106,688)	(106,688)
Զուտ որոշելի ակտիվներ	19,422,222	19,422,222

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ամփոփում է 2012թ.-ի նախնական հաշվառման վերանայման արդյունքում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում կատարված ճշգրտումները:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

հազ. դրամ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	Հիմնական միջոցներ	Չբաշխված շահույթ	Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ
Ըստ նախորդ հաշվետվությունների	25,186,464	94,191	191,771,229	(114,747,214)	(22,282,924)
Վերահաշվարկ	(25,115,965)	26,936,526	(1,305,981)	51,743	(566,323)
Վերահաշվարկված գումար	70,499	27,030,717	190,465,248	(114,695,471)	(22,849,247)

Ըահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություններում էական ճշգրտումներ չեն կատարվել:

28 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբը չունի ամբողջական ապահովագրություն իր բոլոր շենքերի և սարքավորումների համար, ինչպես նաև այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր կերպ են մեկնաբանվում տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի մեծ և էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի գործող հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

(գ) Շրջակա միջավայրի պահպանություն

Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է բազմաթիվ պետական օրենքներով և կանոնակարգերով, որոնք կառավարում են օդը և ջուրը աղտոտող նյութերի արտանետումը, վնասակար նյութերի ու թափոնների և այլ թունավոր նյութերի արտադրությունը, գործածումը, պահպանումը և արտանետումը: Խումբը պահուստ չի ձևավորել շրջակա միջավայրի պահպանության գծով հնարավոր պարտավորությունների համար, քանի որ ղեկավարությունը հավանական չի համարում նման պարտավորությունների առաջացումը մոտ ապագայում: Այնուամենայնիվ, բնապահպանության հարցերը կարգավորող ՀՀ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և այդ օրենսդրության ու վերջինիս մեկնաբանությունների հնարավոր փոփոխությունները կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել ապագայում:

(զ) Կապիտալ պարտավորվածություններ

2013թ. ընթացքում Խումբը կնքել է սարքավորումների ձեռքբերման պայմանագիր 5,721,812 հազար դրամ գումարով (2012-ին մասն պայմանագիր չկար): 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը պարտավորվում է կատարել 4,005,268 հազար դրամ գումարով կապիտալ ծախսումներ նշված պայմանագրի հետ կապված:

29 Գործառնական ռիսկեր

(ա) Հանքեր

Հանքերն ըստ իրենց էության ենթակա են բազմաթիվ գործառնական ռիսկերի և գործոնների ազդեցության, որոնք, որպես կանոն, գտնվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս և կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության, գործառնական արդյունքների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Այս գործառնական ռիսկերը և գործոնները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում՝ (i) գրունտի և ջրի անկանխատեսելի պայմաններով և ջրօգտագործման իրավունքների հետ կապված անբարենպաստ հայցերով, (ii) երկրաբանական խնդիրներով, ներառյալ երկրաշարժերը և այլ բնական աղետները, (iii) մետալուրգիական և մշակման այլ գործընթացների հետ կապված խնդիրներով, (iv) արտասովոր եղանակային կամ գործառնական պայմաններով և այլ ֆորս-մաժորային իրադարձություններով, (v) հանքանյութի ակնկալվողից ցածր չափաբաժնով կամ վերականգնման դրույքներով, (vi) վթարներով, (vii) կառավարության կողմից անհրաժեշտ թույլտվությունների ոչ ժամանակին կամ ընդհանրապես չտրամադրմամբ, (viii) դատական վարույթների արդյունքներով, ներառյալ ընդունված որոշումների բողոքարկմամբ, (ix) հետազոտման և մշակման աշխատանքների հետ կապված անորոշություններով, (x) փոխադրման ուշացումներով, (xi) աշխատանքային վիճաբանություններով, (xii) համապատասխան ապահովագրական փաթեթի ձեռք բերելու անկարողությամբ, (xiii) նյութերի և սարքավորումների բացակայությամբ, (xiv) գործունեության հատկորոշումների կամ ակնկալիքների համապատասխան սարքավորումների գործելու կամ գործընթացների ընթանալու անկարողությամբ, (xv) անկանխատեսելի դժվարություններով՝ ձեռք բերված միավորումների համախմբման և ակնկալվող միասնության ձեռք բերման հետ կապված և (xvi) ֆինանսավորում ստանալու փորձերի արդյունքներով և ֆինանսական շուկայի պայմաններով:

(բ) Պղնձի և մոլիբդենի գների տատանումներ

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է պղնձի գնից, որի վրա ազդեցություն ունեն Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս գտնվող բազմաթիվ գործոններ: Պղնձի առք ու վաճառքն իրականացվում է Լոնդոնի մետաղների բորսայում (LUF), Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում (COMEX) և Շանհայի ֆյուչերսների բորսայում (CSE): Խմբի պղինձը վաճառվում է LUF գնանշվող գներով: Այս բորսայում ներկայացվող պղնձի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) պղնձի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, ինդուստրիալ արտադրության միտումները և բնակարանաշինության ու ավտոմոբիլային արդյունաբերության պայմանները, որոնցից բխողը կորելացվում են պղնձի պահանջարկի հետ, (iii) Չինաստանի տնտեսական աճն ու քաղաքական պայմանները, որը դարձել է մաքուր պղնձի աշխարհի ամենախոշոր սպառողը, և այլ զարգացող տնտեսությունները, (iv) սպեկուլյատիվ ներդրումային դիրքերը պղնձի և պղնձի ֆյուչերսների հետ կապված, (v) փոխարինող նյութերի առկայությունը և արժեքը և (vi) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը: Պղնձի շուկան բնորոշվում է փոփոխական և ցիկլային բնույթով: 2013թ. ընթացքում LUF-ի մեկ տոննա պղնձի գները օրվա վերջի կտրվածքով տատանվել են 6,893 ԱՄՆ դոլարից 8,070 ԱՄՆ դոլար: 2014թ. ապրիլի 17-ին LUF-ի մեկ տոննա պղնձի գինն օրվա վերջի կտրվածքով կազմել է 6,631 ԱՄՆ դոլար:

Պղնձի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է նաև մոլիբդենի գնից: Մոլիբդենի գինը փոփոխական և ցիկլային է ինչպես պղնձինը, եթե ոչ ավելի: Մոլիբդենի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) մոլիբդենի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, հատկապես շինարարության և ենթակառուցվածքների ոլորտում, որոնք պահանջում են պողպատի զգալի պաշարներ, (iii) որպես պղնձի արտադրության հավելյալ արտադրատեսակ արտադրվող մոլիբդենի ծավալները, (iv) պաշարների չափերը, (v) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը և (vi) ԱՄՆ-ի և արտերկյա մրցակիցների արտադրական ծախսերը:

Մոլիբդենի պահանջարկը զգալիորեն կախված է համաշխարհային մասշտաբով պողպատի արդյունաբերությունից, որը այս մետաղը օգտագործում է որպես կարծրացնող և քայքայումը կանխարգելող նյութ: Մոլիբդենի արտադրության մոտավորապես 80 տոկոսը օգտագործվում է այս նպատակի համար: Մնացած պաշարներն օգտագործվում են մասնագիտացված քիմիկատների, մասնավորապես, կատալիզատորների, ջրազերծման ռեակտիվների, քսանյութերի արտադրությունում: Մոլիբդենի համաշխարհային պաշարների մոտավորապես 65 տոկոսը հանդիսանում է պղնձի արդյունահանման հավելյալ արտադրանք, որն այդքան էլ մեծ ազդեցության չի ենթարկվում մոլիբդենի գներից:

2013թ. ընթացքում մոլիբդենի միջին գինը կազմել է 22,621 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար, ի համեմատություն 2013թ., երբ այն կազմում էր 31,206 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար: 2014թ. ապրիլի 17-ին LME-ի մեկ տոննա մոլիբդենի գինը կազմել է 28,500 ԱՄՆ դոլար:

Մոլիբդենի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

30 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Վերահսկողություն

Կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց պետության կողմից, և սկսած 2005թ. հունվարի 1-ից Խմբի սեփականատերերի կազմը հետևյալն է՝

«Քրոնիմետ Մայնինգ» Էյ-Ջի	60%
«Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ (51% սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Ֆերուլեզ Էյ-Ջի»)	15%
«Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» ՍՊԸ	12.5%
«Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ	12.5%

«Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ-ի բաժնետերերը հանդիսանում են Ընկերության առանցքային ղեկավար անձնակազմի անդամները:

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտուինգ» ՍՊԸ-ն, որը վերահսկվում է Պիլարսկի ընտանիքի կողմից:

Խմբի մայր կազմակերպությունը ներկայացնում է հանրության կողմից օգտագործման համար հասանելի ֆինանսական տեղեկատվություն:

(բ) Գործարքներ ղեկավար անձնակազմի հետ

Ղեկավար անձնակազմը և նրանց ընտանիքների անդամները վերահսկում են Ընկերության ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի 12.5%-ը:

(i) Ղեկավարության վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում (տես՝ ծանոթագրություն 11):

հազ. դրամ	2013թ.	2012թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	908,271	606,094
Հատկացումներ պետական կենսաթոշակային հիմնադրամին	-	31,460
	908,271	637,554

(ii) Այլ գործարքներ ղեկավարության հետ

2012թ. հուլիսին Խումբը երաշխավորել է բանկի հետ կնքված պայմանագրի համաձայն Գլխավոր տնօրենի կողմից ստացված 400,000 հազար դրամ գումարով վարկային գիծը:

(գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են Խմբի գործարքներն այլ կապակցված կողմերի հետ:

(i) Հասույթ

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2013թ.	Գործարքի արժեքը 2012թ.	Մնացորդը 2013թ.	Մնացորդը 2012թ.
Մոլիբդենի խտանյութի վաճառք Բաժնետերեր	33,986,719	36,717,315	(2,840,394)	(1,989,739)
Պղնձի խտանյութի վաճառք Վերջնական վերահսկող կողմի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	27,718,799	15,857,427	(2,175,675)	(1,274,111)
Այլ արտադրանքի վաճառք Վերադաս ղեկավարության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	236,498	256,713	132,457	42,880
Մատուցված ծառայություններ (այլ եկամուտ) Վերադաս ղեկավարության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	970	3,901	226	834
	61,942,986	52,835,356	(4,883,386)	(3,220,136)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ: Կապակցված կողմերի հետ իրականացվող մոլիբդենի և պղնձի խտանյութի վաճառքի գործարքների արժեքը չի ներառում վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող անանցյալ գործիքները:

(ii) Ծախսեր

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2013թ.	Գործարքի արժեքը 2012թ.	Մնացորդը 2013թ.	Մնացորդը 2012թ.
Նյութերի ձեռքբերում				
Վերադաս դեկավարության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	2,011,124	2,154,940	(30,694)	(76,638)
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում				
Վերադաս դեկավարության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	457,422	-	(6,832)	-
Ստացված ծառայություններ				
Մայր կազմակերպություն	-	5,172	-	(1,488)
Վերադաս դեկավարության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	2,897,316	2,032,081	(207,956)	(167,274)
	5,365,862	4,192,193	(245,482)	(245,400)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ:

(iii) Փոխառություններ

հազ. դրամ	Փոխառության գումարը 2013թ.	Փոխառության ն գումարը 2012թ.	Մնացորդը 2013թ.	Մնացորդը 2012թ.
Ստացված փոխառություններ				
Բաժնետեր	-	(4,917,200)	(3,826,137)	(5,575,377)
	-	(4,917,200)	(3,826,137)	(5,575,377)

Խմբի բաժնետեր ընկերությունից ստացված փոխառությունների նկատմամբ կիրառվում է Libor+8% և Libor+7% տարեկան տոկոսադրույք, և դրանք ենթակա են մարման համապատասխանաբար 2014թ-ին և 2017թ-ին:

(դ) Գնային քաղաքականություն

2006թ-ից կապակցված կողմերին մոլիբդենի խտանյութի վաճառքի գները և քանակը որոշվում են բաժնետերերի ժողովներին: Գները հիմնված են «Metals Week»-ի կողմից ֆերոմոլիբդենի համար սահմանված միջին գների վրա՝ հանած վերամշակման գնահատված ծախսերը: 2012թ. դեկտեմբերի բաժնետերերի ժողովում կայացված որոշման համաձայն, մոլիբդենի ողջ խտանյութը, որը կարտադրվեր 2013թ-ին, պետք է վաճառվեր բաժնետերերին (60%՝ «Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ-ին և 40%՝ «Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» ՍՊԸ-ին):

2013թ. դեկտեմբերի բաժնետերերի ժողովում կայացված որոշման համաձայն 2014թ. համար որոշվել էին վաճառքի հետևյալ գործարքները մոլիբդենի և պղնձի խտանյութերի համար.

	2014թ. մոլիբդենի խտանյութ Տոննա (թմտ)	2014թ. պղնձի խտանյութ Տոննա (թմտ)
«Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ	6,700	-
«Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» ՍՊԸ	4,500	-
Վերջնական վերահսկող կողմի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	-	50,000
Այլ չկապակցված կազմակերպություններ	-	110,000
	11,200	160,000

31 Պատրաստման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ՝

- հիմնական միջոցների, որոնք վերագնահատվել են եկալետային արժեքը որոշելու համար՝ որպես որպես ՖՀՄՍ-ների անցման մաս,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների, որոնք հաշվառվում են իրական արժեքով:

32 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Բացառությամբ ստորև ներկայացված փոփոխությունների, Խումբը հետևողականորեն կիրառվել է ծանոթագրություն 33-ում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների նկատմամբ:

Խումբը կիրառել է ստորև բերվող նոր ստանդարտները և ստանդարտների փոփոխությունները՝ 1 հունվարի 2013թ. սկզբնական կիրառման ամսաթվով: Ստորև ներկայացված են փոփոխությունների բնույթի և ազդեցության բացատրությունը:

(ա) Իրական արժեքի չափում

ՖՀՄՍ 13-ը սահմանում է ընդհանուր հիմունքներ իրական արժեքի չափման և իրական արժեքի չափման վերաբերյալ բացահայտումներ կատարելու համար, այն դեպքերում, երբ նման չափումները պահանջվում կամ թույլատրվում են այլ ՖՀՄՍ-ներով: Մասնավորապես, այն միասնականացնում է իրական արժեքի սահմանումը՝ հատկորոշելով այն որպես գին, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կատարվելու ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվելու պարտավորության փոխանցման դիմաց չափման ամսաթվի դրությամբ: Այն նաև փոխարինում և լրացնում է այլ ՖՀՄՍ-ներով, այդ թվում՝ ՖՀՄՍ 7-ով, պահանջվող իրական արժեքի բացահայտումները:

ՖՀՄՍ 13-ի անցումային դրույթների համաձայն՝ Խումբը կիրառել է իրական արժեքի չափմանը վերաբերող նոր ուղեցույցներն առաջընթաց և չի ներկայացրել համադրելի տեղեկատվություն նոր բացահայտումների համար: Չնայած վերը նշվածի, փոփոխությունն էական ազդեցություն չի ունեցել Խմբի ակտիվների և պարտավորությունների չափման վրա:

(բ) Մակաբացման ծախսումներ բաց հանքի արտադրական փուլում

2013թ-ին Խումբը կիրառել է ՖՀՄՍ Մեկնաբանություն 20 «Մակաբացման ծախսումներ բաց հանքի արտադրական փուլում» և փոփոխություններ է կատարել իր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում արտադրական մակաբացման ծախսումների հետ կապված: Փոփոխությունը կիրառվել է 2012թ. հունվարի 1-ին և հետո կրած արտադրական մակաբացման ծախսումների համար: Չնայած վերը նշվածի, փոփոխությունն էական ազդեցություն չի ունեցել Խմբի ճանաչված ակտիվների և համապարփակ եկամտի վրա:

(գ) Դուստր կազմակերպություններ

2013թ-ին Խումբը կիրառել է ՖՀՄՍ Մեկնաբանություն 10 «Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ»: Նոր մեկնաբանության կիրառումը չի հանգեցրել Խմբի կողմից նախկինում կիրառվող համախմբման մոտեցման փոփոխության և չեն պահանջվել հաշվապահական հաշվառման ճշգրտումներ ստանդարտի սկզբնական կիրառման հետ կապված:

33 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվում է այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար, բացառությամբ ծանոթագրություն 32-ում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Չեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ

Չեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մեթոդը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթիվն է, երբ վերահսկողությունը փոխանցվում է Խմբին: Վերահսկողությունը կազմակերպության ֆինանսական և տնտեսական քաղաքականության կառավարման իրավունքն է՝ նրա գործունեությունից օգուտներ ստանալու նպատակով: Վերահսկողությունը գնահատելիս Խումբը հաշվի է առնում տվյալ պահին օգտագործելի ձայնի իրավունքները:

Խումբը գուրվիլի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթվին որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռքբերվող կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում՝ ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնեմասը, հանած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների գուտ ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Երբ տարբերությունը բացասական է, զեղչով ձեռքբերման գծով շահույթը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Նման գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարտքային կամ բաժնային արժեթղթերի թողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խումբը կրում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները Խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում անհրաժեշտության դեպքում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի նկատմամբ կիրառելի վնասը բաշխվում է չվերահսկվող բաժնեմասերին նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկվող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iii) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս բացառվում են ներխմբային հաշվարկների մնացորդներն ու գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը: Բաժնայի մեթոդով հաշվառվող ներդրման օբյեկտների հետ իրականացվող գործառնություններից առաջացող չիրացված շահույթը բացառվում է ներդրման դիմաց՝ ներդրման օբյեկտում Խմբի ունեցած բաժնեմասի չափով: Չիրացված վնասը բացառվում է նույն եղանակով, ինչ որ և չիրացված շահույթը, սակայն միայն մինչև այն գումարը, որի համար գոյություն չունի արժեզրկման հայտանիշ:

(բ) Հասույթ

Վաճառված ապրանքներ

Ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ առանց վերադարձումների, առևտրային զեղչերի և իջեցումների: Հասույթը ճանաչվում է հանդիչ վկայության առկայության դեպքում՝ սովորաբար վաճառքի իրագործված պայմանագրի տեսքով, համաձայն որի գնորդին են

փոխանցվել ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը, հատուցման ստացումը հավանական է, հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի հետ կապված ծախսերը ու ապրանքների հնարավոր վերադարձը, չի դիտվում շարունակական մասնակցություն ապրանքների կառավարմանը և հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հատույթի գումարը: Եթե գոյություն ունի հավանականություն, որ կտրամադրվեն զեղչեր և գումարը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել, ապա զեղչը ճանաչվում է որպես հատույթի նվազեցում՝ վաճառքի ճանաչման պահին:

Սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների փոխանցման ժամկետը կախված է առանձին վաճառքի պայմանագրերի պայմաններից: Փոխանցումը սովորաբար տեղի է ունենում, երբ արտադրանքը ստացվում է հաճախորդի պահեստում, այնուամենայնիվ, որոշ միջազգային առաքումների համար փոխանցումը տեղի է ունենում, երբ արտադրանքը փաստացի հասնում է նախապես համաձայնեցված վայր Երևանում:

Խմբի խտանյութի վաճառքի պայմանագրերը սովորաբար նախատեսում են պայմանական վճարումներ, ինչպես նշված է անհատական վաճառքի պայմանագրերում՝ հիմք ընդունելով նմուշների հետազոտության նախնական արդյունքները և մետաղի պատմական արժեքված գները: Վերջնահաշվարկը կատարվում է ելնելով մետաղի շուկայական գներից՝ միջինացված գնանշման որոշակի ապագա ժամանակահատվածի համար: Որպես կանոն, պղնձի համար գնանշման ապագա ժամանակաշրջանը կազմում է մինչև երեք ամիս, իսկ մոլիբդենի համար՝ երկու ամիս փոխադրման ամսից հետո:

Խմբի պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի պայմանագրերը ներառում են պարունակվող ածանցյալ գործիքներ, որոնք ապրանքի վաճառքին առնչություն չունենալու պատճառով, պետք է առանձնացվեն հիմնական պայմանագրից՝ հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Պարունակվող ֆինանսական գործիքը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում գրանցվում է որպես դեբիտորական պարտք կամ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճար՝ համապատասխան ճշգրտում կատարելով հատույթի գծով և յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վերագնահատվում է (իրական արժեք) հատույթի միջոցով՝ հաշվի առնելով ապրանքի ֆորվարդային կորը մինչև վերջնահաշվարկի ամսաթիվը:

(գ) Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

Այն չափով որքանով սոցիալական ծրագրերին Խմբի հատկացումները ծառայում են հանրության շահերին և չեն սահմանափակվում Խմբի աշխատակիցներով, դրանք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(դ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը
- շահաթաքաժինների գծով եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- տեղանքի վերականգնման գծով պահուստի զեղչի վերականգնումը,
- զուտ իրական արժեքի գծով վնաս շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը կամ վնասը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Շահաբաժինների գծով եկամուտը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն օրը, երբ հաստատվում է վճարում ստանալու Ընկերության իրավունքը, որը, գնանշվող արժեթղթերի դեպքում, սովորաբար հանդիսանում է «առանց շահաբաժինների» ամսաթիվը:

Որակավորված ակտիվների ձեռք բերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանն ուղղակիորեն ոչ վերագրելի փոխառության ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը ներկայացվում են զուտ հիմունքով որպես ֆինանսական եկամուտ կամ ֆինանսական ծախս՝ կախված այն հանգամանքից, թե որ դիրքում է կատարվում արտարժույթի շարժը՝ զուտ շահույթի կամ զուտ վնասի:

(ե) Արտարժույթ

Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացվող գործարքները փոխարկվում են ՀՀ դրամի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ՀՀ դրամի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործարքներից շահույթը կամ վնասը հանդիսանում է հաշվետու տարվա սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույքով և ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումներով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և արտարժույթով արտահայտված ու հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ամորտիզացված արժեքի տարբերությունը:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային միավորները փոխարկվում են գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(զ) Աշխատակիցների հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելուց հետո: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք կամ կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(է) Շահութահարկ

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված տարրերին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, հարկային արտոնությունների և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե Խումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, սակայն Խումբը մտադիր է հարկային պարտավորությունները մարել և հարկային ակտիվներն իրացնել գուտ հիմունքով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվներն ու մարել հարկային պարտավորությունները:

Ռոյալթիների գծով ընդհանուր ծախսն իրենից ներկայացնում է թույլատրելի նվազեցվող ծախս՝ հարկվող շահույթի հաշվարկման նպատակների համար:

(ը) Ռոյալթիներ

Ռոյալթիները պետական բյուջե վճարման ենթակա գումարներն են, որոնք հաշվարկվում են կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն և հիմնված են լիցենզավորված գործառնությունների շահութաբերության մակարդակների վրա: Ռոյալթիները հաշվարկելիս կիրառվում են այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ռոյալթիները ճանաչվում են

շահույթում կամ վնասում տարեկան կտրվածքով՝ հիմք ընդունելով հասույթի և հարկվող եկամտի համակցությունը՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն: Ռոյալթիները բաղկացած են երկու բաղադրիչից՝ հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի և հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ռոյալթիների գծով ծախսն իրենից շահութահարկ չի ներկայացնում, քանի որ ընդհանուր հասույթի գործոնը (համախառն ցուցանիշը) էական է վճարվելիք ռոյալթի գումարի որոշման գործընթացում: Ռոյալթիները հաշվառվում են որպես այլ գործառնական ծախսեր:

(թ) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը: Պատրաստի արտադրանքի սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է կշռված միջին արժեքի սկզբունքով:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(ժ) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները, բացառությամբ հողի, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: ՖՀՄՄ-ներին անցման ամսաթվի՝ 2007թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը որոշվել էր հիմք ընդունելով վերջիններիս իրական արժեքն այդ ամսաթվի դրությամբ («ելակետային սկզբնական արժեք»):

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռք բերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսերը, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի սպատեղակայման և քանդման ծախսերը, տեղանքի վերականգնման ծախսերը և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Չեղբերված համակարգչային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում են համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են գուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցչի փոխարինման ծախսերը ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, երբ հավանական է, որ Ընկերություն կհոսեն այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքն ապաճանաչվում է: Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Արտադրական հոսքագծում օգտագործվող ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվառվում է կիրառելով արդյունքի միավորի մեթոդը՝ հիմք ընդունելով հանքաքարի ընդհանուր գնահատված պաշարները և փաստացի արդյունահանված ու մշակված հանքաքարը: Բոլոր այլ ակտիվների գծով մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվառվում:

Ստորև ներկայացված են օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

• Ծենքեր	
- որոշ արտադրական շենքեր և շինություններ	արդյունքի միավորների մեթոդ
- այլ շենքեր	4-ից 60 տարի
• Հիմնական միջոցներ	
- պոչերի հեռացման և տեղափոխման կառույցներ ու սարքավորումներ	արդյունքի միավորների մեթոդ
- այլ հիմնական միջոցներ	3-ից 90 տարի
• Հանքարդյունաբերական ակտիվներ	98 տարի
• Տնտեսական գույք	1-ից 10 տարի

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(h) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Համակարգչային ծրագրեր

Խմբի կողմից ձեռքբերված համակարգչային ծրագրերը, որոնք ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուց պես:

(iii) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ դրան փոխարինող այլ գումարի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում սկսած այն պահից, երբ դրանք դառնում են մատչելի օգտագործման համար, քանի որ այս մեթոդն առավել ճշգրիտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն է.

- Հաշվապահական ծրագիր 10 տարի

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(i) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

Հետախուզման և գնահատման ծախսումները վերաբերում են հանքերի պոտենցիալ պաշարների հետախուզման և գնահատման ժամանակ կրած ծախսումներին ու ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են երկրաբանական և գեոֆիզիկական ծախսումները, հետախուզման հորատման ծախսումները, նմուշների փորձարկման ծախսումները, մոնտաժման և արտադրական սարքավորումների գծով ծախսումներն ու հետախուզական աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

Հետաքրքրություն ներկայացնող յուրաքանչյուր տեղամասի հետախուզման և գնահատման ծախսումները կապիտալացվում ու արտացոլվում են հաջորդ ժամանակաշրջանում որպես ակտիվ՝ ստորև ներկայացված պայմաններից որևէ մեկին համապատասխանելու դեպքում.

- նման ծախսումների փոխհատուցումն ակնկալվում է հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասի հաջող մշակման և հետագուման կամ, որպես այլընտրանքային տարբերակ՝ վերջինիս վաճառքի միջոցով, կամ
- հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասում իրականացվող հետախուզման և գնահատման աշխատանքները դեռ չեն հասել այնպիսի փուլի, որը թույլ է տալիս ըստ պատշաճի գնահատել տնտեսապես փոխհատուցելի պաշարների առկայությունը կամ հակառակը, ինչպես նաև տեղամասում պլանավորվում է շարունակել կամ ապագայում իրականացնել ակտիվ և զգալի աշխատանքներ:

Հետախուզման և գնահատման ակտիվները դասակարգվում են նյութական և ոչ նյութական ակտիվների՝ ելնելով դրանց բնույթից: Հետախուզման և գնահատման ակտիվների վերը նշված դասակարգումը դադարում է, երբ բացահայտ են դառնում հանքի շահագործման տեխնիկական նպատակահարմարությունը և առևտրային կենսունակությունը:

Կոմերցիոն տեսանկյունից շահութաբեր պահուստներ հայտնաբերելիս՝ հետախուզման և գնահատման ակտիվները ստուգվում են արժեզրկման տեսանկյունից և փոխանցվում են մշակման նյութական և ոչ նյութական ակտիվների դասակարգ: Հետախուզման և գնահատման փուլում մաշվածություն և/կամ ամորտիզացիա չի հաշվարկվում:

Նախքան հանքերի շահագործման իրավունքի ձեռքբերումն իրականացվող գործունեությունը համարվում է նախահետախուզություն: Նախահետախուզության գծով ծախսումները ծախսագրվում են և ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են ծրագրի սկզբնական տեխնիկական ու տնտեսական գնահատման, հանքաքարի երկրաբանական մոդելի սահմանման և գնահատման, հետախուզությանը նախորդող աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

(խ) Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը դասում է ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի ու վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների դասերին:

Խումբը դասում է ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններն այլ ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ - ճանաչում և ապաճանաչում

Խումբը փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչում է դրանց առաջացման օրը: Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում առք ու վաճառքի օրը, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային դրույթների կողմ:

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Մասնակցությունը փոխանցված ակտիվում, որն առաջացել կամ պահպանվել է Խմբի կողմից, ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է: Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով զուտ գումարով, միայն այն դեպքում, եթե Խումբն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում: Այս ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած ուղղակիորեն վերագրելի գործարքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը չափվում են ամորտիզացված

արժեքով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքը կումից կորուստները:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր դասը ներառում է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը և դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում դրամական միջոցների մնացորդները և ընթացիկ բանկային հաշիվները:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այն ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված փոխառություններ ու դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Այս ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած գործարքին ուղղակիորեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, որի փոփոխությունները, բացառությամբ արժեքը կումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիքների գծով փոխարժեքային տարբերությունների, ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում և ներկայացվում են սեփական կապիտալում՝ իրական արժեքի պահուստում: Երբ ներդրումը ապաճանաչվում կամ արժեքը կում է, սեփական կապիտալում կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի: Զգնանշվող բաժնային գործիքները, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները ներառում են բաժնային արժեթղթերը:

(ii) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ - չափում

Խումբը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունները դասում է այլ ֆինանսական պարտավորությունների դասին: Նման ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ հանած գործարքին ուղղակիորեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները ու առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(iii) Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները ներառում են շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք իրենցից ներկայացնում են առքի և վաճառքի օպցիոններ պղնձի խտանյութի գծով: Խումբը պահում է ապրանքային օպցիոնները հեջավորման նպատակով:

Ածանցյալ գործիքների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով, իսկ գործարքին ուղղակիորեն վերագրելի ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելու պես:

Ֆինանսական գործիքի սկզբնական ճանաչման ժամանակ դրա իրական արժեքի լավագույն վկայությունը գործարքի գինն է, այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը, բացառությամբ եթե այդ գործիքի իրական արժեքի մասին վկայությունը ստացվում է նույն գործիքի գծով (այսինքն՝ առանց վերափոխման կամ «վերափաթեթավորման») այլ դիտարկելի ընթացիկ շուկայական գործարքների հետ համեմատության միջոցով, կամ գնահատման մի մոդելի հիման վրա, որի փոփոխականները ներառում են տվյալներ միայն դիտարկելի շուկաներից: Եթե գործարքի գինը տրամադրում է իրական արժեքի լավագույն վկայությունը սկզբնական ճանաչման ժամանակ, ապա ֆինանսական գործիքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով, և այս գնի ու գնահատման մոդելի կիրառման արդյունքում սկզբնապես ձեռքբերված արժեքի տարբերությունը հետագայում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում համապատասխան հիմունքով՝ գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, սակայն ոչ ուշ քան գնահատման ամբողջական հիմնավորումը դիտարկելի շուկայական տվյալներով կամ գործարքի ավարտը:

Սկզբնական ճանաչման պահին գործարքի գնի և այն գումարի տարբերությունը, որը կորոշվեր նշված ամսաթվի դրությամբ, կիրառելով գնահատման մեթոդն այնպիսի իրավիճակում, երբ գնահատումը կախված է ոչ դիտարկելի տվյալներից, անմիջապես չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում, այլ ճանաչվում է գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կամ այն դեպքում, երբ գործիքը մարվում է, փոխանցվում է կամ վաճառվում է, կամ դրա իրական արժեքը դառնում է դիտարկելի:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով, և դրանց փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Պարունակվող ածանցյալ գործիքներն առանձնացվում են հիմնական պայմանագրից և հաշվառվում են առանձին, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքի ու հիմնական պայմանագրի տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն. առանձին գործիքը, որի պայմանները նման են պարունակվող ածանցյալ գործիքի պայմաններին, բավարարում է ածանցյալ գործիքի սահմանմանը, և համակցված գործիքը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Առանձնացվող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

(iv) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազում՝ առանց հաշվի առնելու հարկային հետևանքները:

(ծ) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը, որը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե անկողմնակալ վկայությունը ցույց է տալիս, որ ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի է ունեցել կորստի դեպք, և այդ կորստի դեպքը բացասական ազդեցություն է ունեցել տվյալ ֆինանսական ակտիվի ապագա գնահատված դրամական հոսքերի վրա, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների (ներառյալ բաժնային արժեթղթերը) արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտականությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը պարտապանի կողմից, Խմբին վճարվելիք գումարի պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Խումբն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, պարտապանի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, փոխառուների կամ թողարկողների վճարումների կարգավիճակի բացասական փոփոխությունները, տնտեսական պայմանները, որոնք կապված են ակտիվների գծով ձախողումների կամ ամբողջի համար ակտիվ շուկայի վերացման հետ, դիտարկելի տվյալները, որոնք վկայում են ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի չափելի նվազեցման մասին: Բացի այդ, բաժնային արժեթղթերում կատարած ներդրումների համար արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն է համարվում իրական արժեքի էական կամ երկարաձգված նվազումը:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Խումբը փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը դիտարկում է արժեզրկման վկայության անհատական և հավաքական հիմունքներով: Բոլոր առանձին վերցված նշանակալի փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից՝ անհատական հիմունքով: Եթե բոլոր առանձին վերցված նշանակալի փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման առանձին վկայություն չի հայտնաբերվում, ապա դրանք գնահատվում են հավաքական հիմունքով՝ տեղի ունեցած, սակայն չբացահայտված արժեզրկման վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն, գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից հավաքական հիմունքով՝ խմբավորելով ռիսկի համանման բնութագրերով փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը:

Հավաքական արժեզրկումը գնահատելիս Խումբը դիտարկում է պարտականությունների չկատարման նախկինում առկա միտումները, մարումների ժամկետները, կրած վնասի գումարը, որոնք ճշգրտվում են հաշվի առնելով ղեկավարության դատողությունները, թե արդյոք ներկա տնտեսական և վարկավորման պայմանները թույլ են տալիս, որպեսզի փաստացի վնասն ավել կամ պակաս լինի նախկինում առկա միտումներով առաջարկվողներից:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Կորստի գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և արտացոլվում պահուստային հաշվում՝ փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դիմաց: Խումբը շարունակում է ճանաչել արժեզրկված ակտիվի գծով տոկոսները զեղչի վերականգնման միջոցով: Եթե հետագայում տեղի ունեցած դեպքը հանգեցնում է արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցմանը, ապա արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցումը հակադարձվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են վերադասակարգելով սեփական կապիտալի իրական արժեքի պահուստում կուտակված վնասը շահույթի կամ վնասի: Սեփական կապիտալից շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված կուտակված արժեզրկումից կորստի գումարը իրենից ներկայացնում է ձեռքբերման արժեքի (հանած հիմնական գումարի ցանկացած մարում և ամորտիզացիա) և ընթացիկ իրական արժեքի միջև տարբերությունը՝ հանած նախկինում այդ ֆինանսական ակտիվի գծով շահույթում կամ վնասում ճանաչված ցանկացած արժեզրկումից կորուստ: Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմանը վերագրելի արժեզրկման պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում են որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի իրական արժեքն աճել է, և այդ աճը կարելի է անկողմնակալ ձևով կապել մի դեպքի հետ, որը տեղի է ունեցել շահույթում կամ վնասում արժեզրկումից կորուստը ճանաչելուց հետո, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, իսկ հակադարձման գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Այնուամենայնիվ, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթերի իրական արժեքի հետագա վերականգնումը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհուսքեր:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է վերջինիս գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները տեղաբաշխվում են՝ դրամաստեղծ միավորի կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները հավասարաչափ հիմունքով նվազեցնելու համար:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(կ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելով հարկումից առաջ այն

դրույքով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում դրամի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի վերականգնումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(i) Տեղանքի վերականգնում

Խմբի բնապահպանության քաղաքականության և կիրառելի օրենսդրական պահանջների համաձայն աղտոտված հողատարածքի գծով տեղանքի վերականգնման պահուստը և հարակից ծախսերը ճանաչվում են հողատարածքի աղտոտման պահին:

Համապատասխան ակտիվը ճանաչվում է հիմնական միջոցների կազմում: Տեղանքի վերականգնման ծախսերը հաշվառվում են պարտավորությունը մարելու համար ակնկալվող ծախսերի ներկա արժեքով՝ կիրառելով դրամական միջոցների գնահատված հոսքերը: Դրամական միջոցների հոսքերը գեղչվում են նախքան հարկումը գործող ռիսկի գործոն չպարունակող դրույքով: Չեղչի վերականգնումը ծախսագրվում է կատարվելու ժամանակ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում որպես ֆինանսական ծախս:

Յուրաքանչյուր տարվա վերջում Խումբը վերաչափում է տեղանքի վերականգնման պահուստը՝ հիմք ընդունելով հաշվարկային գումարի լավագույն գնահատականը և զեղչի շուկայական դրույքը:

Տեղանքի վերականգնման պահուստի փոփոխությունները, որոնք պայմանավորված են պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող տնտեսական օգուտները պարունակող ռեսուրսների արտահոսքի գումարի կամ ժամկետների փոփոխություններով, կամ զեղչի դրույքի փոփոխությամբ, ավելացվում են համապատասխան ակտիվի սկզբնական արժեքին կամ նվազեցվում են այդ ակտիվի սկզբնական արժեքից ընթացիկ ժամանակաշրջանում: Ակտիվի սկզբնական արժեքից նվազեցրած գումարը չպետք է գերազանցի դրա հաշվեկշռային արժեքը: Եթե պարտավորության նվազեցումը գերազանցում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը, ապա այդ գերազանցող գումարը պետք է ճանաչվի անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Համապատասխան ակտիվի մաշվածության ենթակա գումարը հաշվարկվում է դրա օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Երբ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը հասնում է իր ավարտին, տեղանքի վերականգնման պահուստի բոլոր հետագա փոփոխություններ ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում կատարվելու ժամանակ:

34 Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չեին գործում 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Խմբի գործունեության վրա: Խումբը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

- ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտը կիրառարակվի մի քանի փուլերով, և նախատեսվում է, որ ամբողջովին կփոխարինի Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում»: ՖՀՄՍ 9-ի առաջին մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվել է 2009թ. նոյեմբերին: Երկրորդ մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվել է

2010թ. հոկտեմբերին: Երրորդ մասը, որը վերաբերում է հեջի ընդհանուր հաշվառմանը, հրապարակվել է 2013թ. նոյեմբերին: Խումբն ընդունում է, որ նոր ստանդարտը նախատեսում է բազմաթիվ փոփոխություններ ֆինանսական գործիքների հաշվառման համար և հավանական է, որ այդ փոփոխություններն էական ազդեցություն կունենան Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Այս փոփոխությունների ազդեցությունը կվերլուծվի ստանդարտի հաջորդ փուլերի հրապարակմանը զուգընթաց: Խումբը մտադիր չէ կիրառել այս ստանդարտը ժամանակից շուտ

- ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում – Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում» ստանդարտի փոփոխությունների համաձայն կազմակերպությունը տվյալ պահին ունի հաշվանցման իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, եթե այդ իրավունքը կախված չէ ապագա դեպքերից և ենթակա է կիրառման թե՛ բնականոն գործունեության և թե՛ կազմակերպության կամ բոլոր պայմանագրային կողմերի կողմից պարտականությունների չկատարման, վերջիններիս լուծարման կամ սնանկացման դեպքում: Փոփոխությունները կգործեն 2014թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և ենթակա են կիրառման հետընթաց: Չի ակնկալվում, որ փոփոխությունն էական ազդեցություն կունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:
- Բազմաթիվ «ՖՀՄՍ-ների կատարելագործումները» դիտարկվել են առանձին՝ ըստ յուրաքանչյուր ստանդարտի: Բոլոր փոփոխությունները, որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հաշվառման փոփոխություններին, կգործեն 2014թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Խումբը դեռ չի վերլուծել այս բարելավումների ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա: